

Impulzy k stratégii internacionalizácie vysokoškolského vzdelávania na Slovensku

Michal Fedák

DAMaI 2019 – Bratislava 26. 11. 2019

Čo je internacionalizácia? (pripomeňme si)

- **nástroj** prispievajúci k napĺňaniu cieľov a zlepšovaniu želaných výsledkov. Ide pritom o „**proces** integrácie medzinárodnej, medzikultúrnej a globálnej dimenzie do účelu, fungovania a výstupov vysokých škôl“ (Knight, J.; 2004)
- **Internationalizácia teda nie je cieľ sám o sebe**, ale kontinuálne sa vyvíja a prehodnocuje ako podporný mechanizmus.
 - možný cieľ: internacionalita (≠ internacionalizácia)

Prečo impulzy k Stratégii a prečo teraz...

- Implementačný plán Národného programu rozvoja výchovy a vzdelávania (NPRVaV) – opatrenie 76: „Vytvorenie stratégie internacionalizácie vysokoškolského prostredia“
 - Príprava návrhu opatrení zabezpečujúcich výraznejšiu akademickú mobilitu študentov a zamestnancov vysokých škôl, zníženie bariér v prístupe na štúdium v SR (jazyk uskutočňovania študijných programov, možnosti získania víz a povolenia na pobyt, štipendijné programy), podmienky na obsadenie miesta vysokoškolského učiteľa/výskumného pracovníka; úloha školného v študijných programoch uskutočňovaných v cudzom jazyku; podpora integračných aktivít; podpora marketingových aktivít zameraných na uchádzačov zo zahraničia.
 - Postupná implementácia jednotlivých opatrení zo schválenej stratégie (s plánovaným financovaním 5 mil. € ročne).

Prečo impulzy k Stratégii...

- ... aby sme na Slovensku mali reálne zadefinovanú stratégiu s jasnou víziou a zároveň reagujúcu na súčasný stav, je dôležitá príprava, a SAIA iniciatívne začala:
- Diskusie k možnému obsahu
 - Stretnutie prorektorov pre medzinárodnú spoluprácu 12. 2. 2019
 - Anketa vysokým školám koncom roka 2018
 - Zasadnutie Študentskej rady vysokých škôl 23. 2. 2019
- Zbieranie a analýza dát (verejne dostupné štatistiky, porovnanie s okolitými krajinami, zbieranie príkladov dobrej praxe, spolupráca s projektom To dá rozum pri definovaní otázok dotazníkov s ohľadom na oblasť internacionalizácie)
- Príprava návrhu potrebných zmien a riešení

Aký je aktuálny stav?

- problém s demografiou, problém na trhu práce – klesá počet študentov, a teda aj budúcich vysokokvalifikovaných pracovných síl
- vysoko konkurenčné prostredie na globálnom trhu so vzdelávaním (už aj v porovnaní s okolitými krajinami)
- nevieme prilákať a ani udržať zahraničných odborníkov na trvalejšie pôsobenie
 - často jednosmerná orientácia na akadem. prac. na západe, pričom potenciál je aj v iných, menej rozvinutých krajinách
- napriek rastúcej ponuke programov v cudzích jazykoch nerastie zásadnejší počet zahraničných študentov

Aký je aktuálny stav?

- viac-menej stagnuje záujem o študijnú mobilitu
- slovenskí akademickí pracovníci sa vo veľkej miere skôr sústredia na spoluprácu v rámci Slovenska, nie primárne so zahraničím
- problémy v oblasti medzinárodnej vedeckej spolupráce
- ...
- ...

Na čo by sa teda mala zamerať Stratégia?

- zabezpečenie **kvalitného** slovenského **vysokého školstva s medzinárodným renomé,**
- umožniť vysokým školám nadväzovať a **rozvíjať kvalitné zahraničné partnerstvá** v oblasti vzdelávania a výskumu,
- **stimulovať vysoké školy** tak, aby boli inštitúciami prinášajúcimi **medzinárodné impulzy do všetkých sfér spoločenského života** (a to aj na národnej, aj na lokálnej úrovni)
- docieľiť, aby **absolventi** vysokých škôl boli **pripravení pre pôsobenie v medzinárodnom meradle,** teda aby boli konkurencieschopní na globálnom trhu práce (globálna dimenzia je pritom rovnako dôležitá aj na lokálnej a národnej úrovni, keďže globálne trendy zásadným spôsobom ovplyvňujú aj riešenia na nižších úrovniach), a aby tak Slovenská republika bola schopná pritiahnuť a zúročiť tzv. smart investície a **udržať si záujem o prácu na Slovensku vysokokvalifikovanými ľuďmi.**

Ako by internacionalizácia mohla prispieť k cieľom NPRVaV?

- Strategické ciele NPRVaV:
 - **Zvýšenie kvality** vzdelávania
 - **Zvýšenie dostupnosti** kvalitného vzdelávania
 - **Modernizácia** vzdelávania

Zvýšenie kvality a internacionalizácia

- medzinárodné, nielen národné hodnotenia a audity
 - zamerané jednak na rozvoj internacionalizácie, ale jednak aj z pohľadu porovnateľnosti kvality poskytovaného vzdelávania v globálnom meradle
 - základ pre stimuláciu systémových zmien s aspektmi internacionalizácie
- rozvoj kvalitných študijných programov poskytovaných v cudzích jazykoch
 - podrobovanie týchto programov pravidelnému hodnoteniu
- implementácia medzinárodných prvkov do všetkých (teda aj slovenských) študijných programov (internationalizácia doma)

Zvýšenie kvality a internacionalizácia

- Zvyšovanie kvality a kompetencií akademických zamestnancov
 - implementácia medzinárodných štandardov do pracovno-právnych vzťahov, etických pravidiel pri výskume a pod. (napr. Európska Charta a Kódex, HRS4S)
 - vrátane medzinárodného zverejňovania pracovných pozícií
 - rozvíjanie medzinárodnej spolupráce a kontaktov
 - podpora mobilit – finančná, ale aj administratívna (*právo na sabbatical po X rokoch ako „mobility window“ pre zamestnancov?*)
 - podpora jednotlivcov pri prezentácii výskumu na relevantných vedeckých podujatiach
 - podpora inštitucionálnej spolupráce v oblastiach vzdelávania (vrátane spoločných študijných programov)
 - podpora pri príprave a následnej administrácii medzinárodných projektov
- hostujúci zahraniční vysokoškolskí učitelia

Dostupnosť vzdelávania a internacionalizácia

Študenti (už študujúci na SK) a dostupnosť medzinárodnej skúsenosti

- zvýšenie prístupu slovenských študentov k medzinárodnému kontaktu
 - stimulovanie záujmu o mobilitu (okrem grantov aj napr. „mobility windows“)
 - implementácia medzinárodných aspektov do domácich študijných programov („internationalizácia doma“)
 - spoločné vzdelávanie domácich a zahraničných študentov
 - doktorandi: nevyhnutnosť podporovať vedecké kontakty už počas štúdia (medzinárodné konferencie, sympóziá a pod. – nie iba doktorandské konferencie)

Dostupnosť vzdelávania a internacionalizácia

Zahraniční uchádzači o štúdium na Slovensku

- propagácia možností štúdia
 - národná aj inštitucionálna
- poskytovanie intenzívnejšieho poradenstva a asistencie v súvislosti s prijímacím konaním
 - od prijímania k proaktívnemu náboru talentov
 - informácie o možnostiach štúdia na Slovensku poskytované transparentným a užívateľsky priateľským spôsobom (info o celej ponuke štúdia v AJ, nie iba o cudzojazyčných programoch)

Dostupnosť vzdelávania a internacionalizácia

Zahraniční uchádzači o štúdium na Slovensku

- pre bakalárske štúdium – nevyhnutnosť zjednodušenia preukazovania spôsobilosti na VŠ štúdium
 - uznávanie vzdelania z tretích krajín príliš komplikované
- snažiť sa o diverzitu (prevencia proti „getoizácii“)

Dostupnosť vzdelávania a internacionalizácia

Študenti-cudzinci (už študujúci na SK)

- socio-kultúrna orientácia študentov-cudzincov pri nástupe na štúdium
- nastaviť mechanizmy v rámci vysokých škôl na prevenciu a podporu vhodných riešení pri kultúrno-spoločenských interferenciách (medzi študentmi-cudzincami navzájom, ale aj medzi domácimi študentmi a študentmi-cudzincami (vrátane podpory pre zamestnancov školy pri takýchto prípadoch) ;
- podporiť výučbu slovenčiny ako cudzieho jazyka pre študentov-cudzincov, a to najmä pre zvýšenie integračného potenciálu a šancí na budúce zamestnanie na území SR
 - (v tejto súvislosti je vhodné zvážiť aj zavedenie štandardov a testovania slovenčiny ako cudzieho jazyka a vytvorenie oficiálnych testovacích centier)

Dostupnosť vzdelávania a internacionalizácia

Študenti-cudzinci (už študujúci na SK)

- vytvárať podmienky kariérového poradenstva pre študentov-cudzincov (*vrátane podpory riešenia legislatívnych požiadaviek pre možnosť práce počas a aj po skončení štúdia*) pri zohľadnení ich špecifickej situácie (*teda pri zohľadnení ich postavenia z pohľadu pracovnej a pobytovej legislatívy, jazykovej vybavenosti a pod.*);
- podporiť „zrozumiteľnosť“ prostredia vysokej školy pre cudzincov

Modernizácia vzdelávania a internacionalizácia

- využitie nových technológií na vzájomné vzdelávanie „naprieč“ svetom
 - od MOOCs/Moodle cez virtuálnu mobilitu až po COIL („Collaborative Online International Learning“)
- spoznávanie najnovších trendov v oblasti internacionalizácie
 - vzdelávanie administrátorov aj akademických pracovníkov (napr. job shadowing, účasť na informačných podujatiach ako EAIE, NAFSA, APAiE)
- jazyková vybavenosť akademického aj neakademického personálu je nevyhnutnosť pre získavanie poznatkov pre modernizáciu vzdelávania

Potrebné nástroje a zmeny

- pravidelná cielená podpora z národných zdrojov na rozvoj internacionalizácie
 - cielené rozvojové projekty na systémové zmeny na jednotlivých vysokých školách (vrátane realizácie „internacionalizačných auditov“)
- rozvoj a pravidelná inovácia mobilitných schém a podpora individuálnej mobility
 - vytvorenie ponuky stimulujúcej:
 - domácich študentov k medzinárodnej skúsenosti
 - zahraničných študentov pre príchod na mobilitu na SK
- jasná, široká a koordinovaná propagačná kampaň
 - so zapojením zastupiteľských úradov

Potrebné nástroje a zmeny

- vytvorenie štipendií na celé štúdium pre zahr. študentov
- upraviť pracovné podmienky a nastaviť štipendijné programy pre akademických pracovníkov tak, aby bola mobilita možná a atraktívna (oboma smermi)
- finančná stimulácia na zintenzívnenie inštitucionálnej medzinárodnej spolupráce (ako vo vzdelávaní, tak aj vo vede)
- vytvorenie podporných schém pre individuálne účasti na medzinárodných vedeckých podujatiach (s aktívnou účasťou)

Potrebné nástroje a zmeny

- odstraňovanie prekážok a vytváranie motivujúceho prostredia na úrovni legislatívy
 - imigračná legislatíva
 - pracovná legislatíva (najmä zjednodušenie prechodu medzi štúdiom a zamestnaním)
 - legislatíva v oblasti verejného zdravotného poistenia
- využitie absolventov pobytov a štúdia na Slovensku ako „ambasádorov“ a potenciálnych networkerov (vrátane vytvorenia alumni štipendijného programu)

... a bolo by toho aj viac...

Ďakujem za pozornosť